

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Seksjon for internasjonale relasjoner

Vår referanse
15/00119-10
Deres referanse

Vår dato
19.12.2018
Deres dato

Innspill til stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet

Norges Handelshøyskole (NHH) takker statsråden for invitasjonen til å komme med innspill til den kommende stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet. NHH anerkjenner internasjonalisering som et viktig virkemiddel for å øke kvaliteten i utdanningen, og ønsker en slik melding velkommen.

Som forespurt fra statsråden har det følgende innspillet vært diskutert i ulike fora på flere nivåer på høyskolen: Styret har hatt saken til behandling to ganger (01.11.18 og 12.12.18). Utkast til innspill har vært på intern høring hos programledere for høyskolens tre fulltidsstudieprogram og i Utdanningsutvalget. Endelig er det blitt behandlet av studieadministrativ avdeling og prorektor for utdanning.

Etter en innledende fremstilling av hvordan NHH har organisert arbeidet med internasjonalisering og hva vi legger i internasjonaliseringsbegrepet, er innspillet strukturert på samme måte som invitasjonen fra statsråden.

Organisering av internasjonalisering og studentmobilitet ved NHH

Siden 2017 har prorektor for utdanning hatt det øverste ansvaret for internasjonalisering ved NHH. Med det ble ansvaret for internasjonalisering plassert i direkte linje til studieadministrasjonen, i stedet for hos viserektor for internasjonalisering som i tidligere organisasjonsmodell. NHH har ikke lenger en egen viserektor for internasjonalisering.

I forrige strategiperiode (2014-17) var internasjonalisering et strategisk satsningsområde for høyskolen. I inneværende strategiperiode og i ny organisasjon er internasjonalisering integrert i alle deler av organisasjonen, uten å være en uttalt strategisk satsning. Det stiller nye krav til organisasjonen. Ansvar for internasjonalisering er formelt nedfelt i mandatet til programledere for studieprogrammene, hos undervisningsansvarlige på alle institutt, samt i mandatet til Utdanningsutvalget. Seksjon for internasjonale relasjoner er representert i Utdanningsutvalget.

Internasjonaliseringsaktiviteter inkluderer:

- a) internasjonale program for høyskolens egne bachelor- og masterstudenter (utveksling, CEMS, dobbelgrad, Innovation School, praksismobilitet)

- b) innreisende studentmobilitet som del av en bachelor- eller mastergrad ved en partnerinstitusjon i utlandet (innreisende utveksling, CEMS, dobbelgrad)
- c) utdanningsprosjekt finansiert gjennom Erasmus+, Diku eller EØS-midlene
- d) internasjonale helgradsstudenter (masternivå)
- e) Inn- og utreisende studentmobilitet på PhD-nivå

Høyskolens internasjonale program og innreisende studentmobilitet (punkt *a* og *b*), inkludert forvaltning og utvikling av samarbeid og utvekslingspartnere, administreres sentralt av Seksjon for internasjonale relasjoner (SIR) i Studieadministrativ avdeling. Dette omfatter i hovedsak mobilitetsopphold av mer enn tre måneders varighet. Studentene forholder seg til SIR i alle faser av mobiliteten – fra planlegging, infomøter og veiledning via søknad, tilbud, nominasjon og hendelser som oppstår underveis, til kursgodkjenning og innpass av resultater etter fullført opphold.

I tett samarbeid med faglige prosjektledere er SIR også involvert i utdanningsprosjekt som beskrevet i punkt *c*. Slike prosjekt inneholder gjerne aktiviteter som inngår i punkt *a* og *b* i tillegg til andre prosjektaktiviteter, som virtuell mobilitet, utvikling av felles kurs og program, kortere studieturer, ansattmobilitet og lignende.

Seksjon for opptak i Studieadministrativ avdeling har ansvar for opptak av internasjonale søkere til de engelskspråklige hovedprofilene i masterprogrammet i økonomi og administrasjon (punkt *d*).

Forskningsadministrativ avdeling og instituttene administrerer inn- og utreisende PhD-mobilitet (punkt *e*). Etersom PhD-stipendiater har status som ansatte, står de ikke i fokus for dette innspillet.

1. Ambisjon om kulturendring

NHH har kommet langt i sin tilnærming til internasjonal studentmobilitet, og høyskolen vil jobbe for å opprettholde posisjonen som ledende i Norge på studentmobilitet. Ambisjonen som statsråden skisserer er allerede etablert kultur ved NHH. Om lag halvparten av studentene som tar ut en grad fra NHH har hatt minst ett utlandsopphold som del av studiene. Derfor kan høyskolen før mange andre ta et steg videre og bruke ressurser på å levere på områder der det er potensial for videre utvikling og innovasjon. Det kan innebære større fokus på internasjonalisering hjemme og en mer systematisk tilnærming til hvordan internasjonale perspektiv og erfaringer kan øke kvaliteten på utdanningen.

Vi er i stor grad enig i statsrådets vurdering av faktorer som kan fremme kulturendring. I det følgende går vi nærmere inn på de fem faktorene som statsråden trekker frem som grunnlag for en kulturendring. Videre utdypinger finnes under de etterfølgende punktene.

Fem faktorer som må ligge til grunn for å oppnå ambisjonen om kulturendring:

1. Internasjonal studentmobilitet må inngå som en fullt ut integrert del av det strategiske arbeidet for kvalitet og relevans i høyere utdanning.

Her har NHH kommet langt. Studentmobilitet har vært en uttalt del av NHHs strategi i flere strategiperioder. I forrige strategiperiode (2014-18) var internasjonalisering et av de utvalgte satsningsområdene.

NHH møter nye studenter med en forventning om at de skal benytte seg av de internasjonale tilbudene og programmene ved høyskolen. Oppfordringene om å reise ut kommer fra øverste hold. Rektoratet minner studentene på dette ved studiestart.

Vi går nærmere inn på dette under punkt 2 om utgående studentmobilitet.

2. Internasjonal studentmobilitet som del av en grad skal være basert på institusjonelt samarbeid, og dette samarbeidet bør omfatte både forskning og utdanning.

NHH er enig i prinsippet om at studentmobilitet, i forståelsen «klassiske utvekslingsopphold», bør være basert på institusjonelt samarbeid. Samtidig ser høyskolen endringer i terrenget som krever tilrettelegging for alternative modeller. Det er særlig relevant når det gjelder internasjonale praksisopphold. I samarbeid med bedrifter og organisasjoner tester NHH ulike modeller for videre utvikling, som sikrer kvalitet og relevans.

NHH jobber aktivt med å identifisere hensiktsmessige koblinger mellom forskning og utdanning på internasjonalsiseringsfeltet. Det er essensielt med faglig forankring og sikring av det faglige innholdet i studentenes utlandsopphold, men dette må ikke nødvendigvis innebære forskningssamarbeid. Handelshøyskoler verden over tilbyr lignende studier og kurs, og på dette fagfeltet kan kvaliteten og læringsutbyttet til studentene sikres på andre måter enn gjennom forskningssamarbeid mellom enkeltforskere.

Vellykket forskningssamarbeid fører ikke nødvendigvis til godt institusjonelt utdanningssamarbeid. Forskningssamarbeid er ofte basert på forskernes individuelle nettverk, og de faglig ansatte måles på og belønnes etter andre indikatorer enn internasjonalt utdanningssamarbeid. For at siste del av faktoren skal være gyldig, utfordrer vi departementet til å (videre)utvikle et nasjonalt insentivsystem for institusjonene som gjør det mer attraktivt for faglig ansatte å koble utdanningssamarbeid og -prosjekt til forskningsprosjekt. Hovedfokuset til forskere er forskning. Hvordan kan utdanningssamarbeid i større grad knyttes til forskningsprosjekter? NHH etterlyser en tydeligere kobling mellom store program som Erasmus+ og Horisont 2020. Kan studenter defineres som mottakere av resultatene som forskningen produserer, slik at student- og utdanningstiltak kan inngå som «dissemination»/spredning av resultat?

3. Regelverk skal ikke være til hinder for, og finansieringsordninger skal stimulere til økt studentmobilitet.

Det er vi enig i. Se nærmere kommentar under punkt 5 om nasjonale tiltak og regelverk.

4. Institusjonenes ledelse, faglige ansatte og administrasjon, så vel som studentene selv, må bidra til kulturendringen.

Alle de nevnte gruppene har vært viktige for at NHH har kommet dit vi er i dag. Mer om dette under punkt 2 om vellykkede tilnærminger til utgående studentmobilitet, og under punkt 3 om innkommende studentmobilitet, der vi påpeker at studentforeningen er en viktig aktør for integreringen av internasjonale studenter.

5. Arbeids- og næringslivet må etterspørre og verdsette studenters internasjonale kompetanse.

Det er vi også enig i. Norske arbeidsgivere som rekrutterer NHH-studenter legger ofte vekt på om kandidaten har hatt relevant opphold internasjonalt i løpet av studietiden. Dette er en del av studentens beslutning om å reise på utveksling eller internship i utlandet. NHH er opptatt av at våre kandidater også skal være attraktive for arbeidsgivere i utlandet. Disse legger ofte vekt på at kandidatene har hatt internasjonale internships i løpet av studietiden. NHHs bidrag til å øke etterspørselen etter internasjonal kompetanse blant arbeidsgivere er å knytte arbeidsliv og utdanning sammen.

NHH er klar over at det både for arbeidsgivere og studenter kan være vanskelig å identifisere nøyaktig hvilke internasjonale ferdigheter kandidaten opparbeider seg ved opphold i utlandet. Når NHH innfører et studiepoenggivende kurs som kombinerer praksis i utlandet og teori fra 2019 vil et hjemkomstseminar i etterkant av internskapet øke studentenes bevissthet om hva de har lært og hva de har fått ut av den internasjonale arbeidserfaringen. Dermed vil de få en mer bevisst holdning til hva de kan tilby arbeidsgivere.

NHH ser det som viktig å ha tett kontakt med arbeidsgivere i inn- og utland for at student, lærested og arbeidsgiver sammen kan arbeide mot best mulig kvalitet i utdanningen. Det er krevende for utdanningsinstitusjonene å knytte bånd til arbeidsgivere i inn- og utland og virkemiddelapparatet kan spille en viktig rolle i denne utviklingen.

Dette går vi nærmere inn på under punkt 7 om arbeids- og næringsliv.

Hva skal til for å oppnå ambisjonen?

Kulturen for internasjonalisering av studiene på NHH har vokst frem over tid. Suksessen skyldes delvis en rekke «naturgitte» forutsetninger, deriblant en svært mobil og ressurssterk studentmasse med gode jobbutsikter, et fagfelt som er svært internasjonalt rettet av natur og som tilbys nær sagt overalt (det gjør det lett å finne gode partnere med relevante kurstilbud), samt et arbeidsmarked som forventer at kandidatene har internasjonal erfaring (ref. faktor 5).

I tillegg har NHH over lang tid gjort en aktiv og strategisk innsats for å legge til rette for internasjonal studentmobilitet i studieprogrammene. Det går vi nærmere inn på i neste punkt om utgående studentmobilitet.

2. Utgående studentmobilitet

Som nevnt har om lag 50 % av studentene som fullfører en grad ved NHH hatt ett eller flere studie- eller praksisopphold i utlandet. Det er viktig for høyskolen å tilby godt tilrettelagte og integrerte utvekslingsopphold både på bachelor- og masternivå.

Uttekslingsprogrammet administreres sentralt på høyskolen. Studentene vet hvem de skal snakke med; de har kun én instans å forholde seg til i alt som gjelder utveksling. Dette reduserer risikoen for

misforståelser og motstridende informasjon. Faglig ansatte involveres i faglig vurdering av kurs og potensielle samarbeidspartnere, via SIR.

På NHH har både ledelsen, faglige og administrativt ansatte og studenter en forventning om at utlandsopphold er en integrert del av studieprogrammene på bachelor- og masternivå. Internasjonale muligheter trekkes frem i promoteringen av NHHs studieprogram. Studentene som begynner på NHH forventer at høyskolen tilbyr relevante og attraktive internasjonale program, og de ser på utveksling som en naturlig del av et femårig studium på NHH. Disse forventningene stiller strenge krav til en velfungerende og effektiv administrasjon, som evner å legge til rette for ulike utlandsopphold i stor skala.

Det er lagt godt til rette for utlandsopphold i NHHs bachelor- og masterprogram. Studieplanen inneholder anbefalte semestre for utveksling, slik at det ikke skal gå på bekostning av studentens studieprogresjon og gjennomføringstid. Omlegging av studieplanen for bachelorprogrammet i 2015 innførte et helt semester uten obligatoriske emner. Etter omleggingen ser høyskolen en kraftig økning i antall bachelorstudenter på utveksling. Det bidrar også til aksept/forståelse blant fagstab for at studentene velger å reise ut. Det er vanskeligere å vinne aksept for at obligatoriske kurs skal tas ved en annen institusjon.

Godkjenning av kurs er en viktig faktor for å gjøre utveksling til en integrert del av studiene. NHH har en grundig prosess for forhåndsgodkjenning, slik at studentene er trygge på at kursene de tar på utveksling kan brukes i NHH-graden, og at utvekslingsoppholdet ikke skal føre til forsinkelser i studieløpet. Stort volum og høye krav til kvalitetssikring gjør dette til en ressurskrevende prosess for administrasjonen. Vi går nærmere inn på både mulighetene og utfordringene som ligger i dette under punkt 6 om godkjenning.

Kvalitetssikringen av utvekslingen skjer i stor grad gjennom å sikre at NHH samarbeider med partneruniversitet som holder høy faglig kvalitet, som tilbyr et solid tilbud av kurs innenfor relevante fagområder og har en velfungerende administrativ organisering som sikrer at studentene blir godt tatt imot og ivaretatt. Gjennom CEMS-alliansen og PIM-nettverket har NHH tilgang på svært gode, akkrediterte institusjoner verden over. En rekke utvekslingsavtaler springer ut av disse nettverkene, som sikrer faglig kvalitet og relevans for studentene. Mer om dette under punkt 4 om strategisk samarbeid.

Stort volum kombinert med begrensende administrative ressurser krever effektiv organisering. Opptak av utreisende utvekslingsstudenter, inkludert søknad, saksbehandling og fordeling av plasser, gjennomføres i opptaksmodulen i FS. NHH vil ønske en videre utvikling og tilpasning av opptaksmodulen til utvekslingsopptaket velkommen, for å øke effektiviteten ytterligere.

Den nye satsningen på NHH er studiepoenggivende praksismobilitet i og utenfor Europa. Mer om dette under punkt 7 om samarbeid med arbeids- og næringsliv.

Utfordringer og hindringer

Utover å opprettholde og øke volum ligger utfordringene fremover i å sikre at mobilitetsopphold bidrar til å øke kvaliteten i studieprogrammene og sikre et godt læringsutbytte for studentene. Ifølge

Studiebarometeret 2017 vurderer NHH-studenter på utveksling det faglige nivået og utbyttet som lavt, og mye lavere enn studenter på utveksling fra andre norske institusjoner, deriblant BI, som sender studenter til mange av de samme institusjonene som NHH. Dette *kan* henge sammen med at den faglige kvaliteten på NHH er svært høy og at høyskolen har svært flinke studenter. Det kan også være et tegn på at NHH må jobbe mer med å integrere utvekslingsoppholdet i utdanningen og i større grad kvalitetssikre kursene studentene tar på utveksling.

Utteksling og andre utenlandsopphold skal ikke gå på bekostning av gjennomstrømmingen ved høyskolen. NHH krever derfor at studentene reiser på utveksling innen normert studietid. Dette er utfordrende for eksempel for studenter som har tunge verv i studentforeningen, der de gjerne tar et år med redusert eller ingen studieprogresjon for å bidra. I nylig innført revidert forskrift med utfyllende bestemmelser er det i større grad enn før lagt opp til at studenter som av ulike grunner forventer å bli forsinket skal bli fulgt opp tidlig i studieløpet. Dermed vil det være mulig å legge til rette for utlandsopphold i et individuelt tilpasset studieløp.

Det er en økende tendens ved høyskolen at masterstudenter velger å reise på utveksling i siste semester, etter å ha skrevet masteroppgave i tredje semester. Det hindrer at utvekslingen blir en virkelig integrert del av masterprogrammet, og kan påvirke resultatene fra Studiebarometeret, som diskutert i tidligere avsnitt. Denne forskyvningen til siste semester skyldes delvis at de største selskapene aktivt rekrutterer siste års masterstudenter, med søknadsfrist allerede i høstsemesteret for oppstart påfølgende sommer. Dermed blir det viktig for studentene å være tilgjengelig i Norge i denne perioden.

Statistikk og erfaring viser at NHH-studentene i stor grad ønsker å reise dit noen andre har vært før og gjerne velger kjente og trygge destinasjoner. Oppfatninger om hvor man bør reise ser ut til å forme studentenes prioriteringer når de søker utveksling, og det er stor konkurranse om det som oppfattes som «de beste» plassene. NHH ønsker større geografisk spredning av de utreisende studentene. I 2016 innførte høyskolen en pilotordning der masterstudenter kunne ta forhåndsgodkjente fagspesifikke støtteprofiler ved utvalgte partnerinstitusjoner som tradisjonelt har lavere søkertall. Hensikten var å fremheve spesifikke akademiske styrker hos partnerinstitusjoner, og således motivere studentene til å velge utvekslingsdestinasjon basert på faglig interesse. Det har vært lite interesse for tilbudet så langt. Ordningen evalueres i 2019.

Stort volum på mobiliteten og et stadig økende fokus på utvikle kvalitet i studieprogrammene gjennom internasjonalisering er ressurskrevende og stiller høye krav til en effektiv og høykompetent administrasjon. Det er utfordrende å vinne gehør for å allokere tilstrekkelige administrative ressurser til noe som tilsynelatende går av seg selv, og behovet for ressurser til å følge opp samarbeidsrelasjoner og utvikle internasjonaliseringskompetanse blant både fagstab og i administrasjon blir ofte ikke prioritert.

3. Innkommende studentmobilitet

I 2018 nådde NHH for første gang målet om minst 100 nye internasjonale helgradsstudenter (117 studenter møtte til studiestart). Det har også vært en økning i antall innkommende utvekslingsstudenter de siste årene: Fra 2014 til 2018 økte antallet med 40 %, i tråd med strategiske mål om å redusere ubalansen mellom antall utreisende og innreisende utvekslingsstudenter.

Seksjon for opptak har ansvar for opptak av internasjonale helgradsstudenter. Høyskolen jobber aktivt for å rekruttere gode internasjonale kandidater. Diku, med Study in Norway, er viktig i promoteringen av Norge som studieland, med fokus på utdanningskvalitet, mangfold, fremragende studentmiljøer, humanistiske verdier med mer. NHHs utvekslingsprogram bidrar til rekruttering av gode studenter med bakgrunn fra høyskolens partnerinstitusjoner, idet tidligere innreisende utvekslingsstudenter kommer tilbake til NHH for gradsstudier på master- og doktorgradsnivå. Tidligere utvekslingsstudenter er også viktige ambassadører som bidrar til internasjonal rekruttering. Gjennom dobbelgradsprogrammet rekrutterer høyskolen internasjonale helgradsstudenter fra gode partnerinstitusjoner, og bidrar til måloppnåelse.

Når de internasjonale studentene har fått opptak til masterprogrammet (MSc in Economics and Business Administration) behandles de som regulære gradsstudenter, og har de samme mulighetene som andre NHH-studenter til for eksempel å ta del i internasjonale program (som utreisende studenter). Mange benytter seg av muligheten til å få ytterligere internasjonal erfaring i løpet av studiene. Likeledes har de tilgang til høyskolens karrieretjenester og studentforeningens grupper og aktiviteter, på linje med norske studenter.

Innreisende studenter på utveksling, CEMS og dobbelgrad administreres av Seksjon for internasjonale relasjoner. Personlig oppfølging, tilgjengelighet, nærhet til studentene og stor frihet i valg av kurs er viktige forutsetninger for at studentene skal trives, lykkes og anbefale NHH videre.

Som tilbud til studenter fra partnerinstitusjoner som ikke har mulighet til å reise på utveksling i et helt semester, tilbyr NHH intensive sommerkurs. Her mottar høyskolen studenter fra land som tradisjonelt sett ikke sender så mange studenter på utveksling, men som er svært populære destinasjoner for NHH-studenter, som Australia og USA. Norske og internasjonale NHH-studenter kan også delta på sommerkursene.

Utfordringer og hindringer

En av hovedutfordringene for høyskolen er integrering av den stadig økende andelen internasjonale studenter. Det gjelder særlig helgradsstudentene, som i Studiebarometeret, SHoT og NHHs interne trivselsundersøkelse rapporterer om manglende kontakt med norske studenter og det sosiale miljøet på og utenfor høyskolen. Disse tilbakemeldingene følges opp blant annet i Læringsmiljøutvalget, i Utdanningsutvalget og i handlingsplan for internasjonalisering. Studentforeningen er også aktivt involvert for å bedre integreringen av de internasjonale studentene i studentmiljøet.

De internasjonale studentene er fortsatt en relativt utnyttet ressurs i læringsmiljøet og undervisningen ved NHH. Et av fokusområdene i årene som kommer vil være internasjonalisering hjemme. Her vil nettopp de internasjonale studentene være en viktig bidragsyter for å sikre at også NHH-studenter som ikke reiser på utveksling får internasjonal erfaring i løpet av studietiden. De internasjonale studentene kan bidra med perspektiv og ressurser som hever kvaliteten på utdanningen. Dette kommer vi nærmere inn på under punkt 5 om nasjonale tiltak og regelverk.

NHH balanserer ansvaret for å utvikle norsk fagspråk med ønsket om å tiltrekke flere internasjonale studenter, som fordrer et bredt tilbud av kurs på engelsk. Særlig for utvekslingsstudenter på bachelornivå er det begrensede kurstilbudet på engelsk en utfordring.

Saksbehandling av internasjonale søkere til masterprogrammet er en ressurskrevende prosess. Høyskolen jobber aktivt med informasjon og rekruttering for å tiltrekke seg gode søkere, og for å redusere antall ufullstendige søknader. Oppfølging av ufullstendige og ikke reelle søknader medfører en uforholdsmessig stor arbeidsbelastning. Mange av utfordringene er felles for sektoren, med stor saksbehandlingsbyrde på alle enkeltinstitusjoner. NHH ser positivt på muligheten for å etablere et felles nasjonalt masteropptak, og forventer en videreutvikling av Søknadsweb som profesjonell søkeportal.

Det høye søknadsgebyret for studietillatelse er en hindring for studenter fra land utenfor Europa. Det samme kan UDIs krav om finansieringsdokumentasjon være.

Avtalen med Studentsamskipnaden på Vestlandet (Sammen) som gjør at NHH kan tilby rimelige studentboliger til internasjonale studenter er avgjørende for at høyskolen kan ta imot internasjonale studenter. Slike avtaler må opprettholdes, uten skape (ytterligere) spenninger mellom norske og internasjonale studenter. For at Norge skal kunne tiltrekke seg gode internasjonale studenter, må disse studentene prioriteres i allokeringen av studentboliger. De siste årene har NHH dessverre ikke kunnet garantere studentbolig til innreisende utvekslingsstudenter i høstsemesteret. Dette er ikke en ønsket utvikling.

4. Strategisk samarbeid

Som nevnt under punkt 2 om utgående studentmobilitet legger NHH vekt på å samarbeide med anerkjente institusjoner verden over, som tilbyr kurs av høy kvalitet og legger til rette for gode og trygge opplevelser for studentene. I inneværende strategiperiode (2018-21) skal NHH «øke vektleggingen av internasjonale akkrediteringer og plassering på sentrale rangeringer i regi av Financial Times og andre aktører.» Akkrediteringer som EQUIS og AACSB setter krav til kvalitet hos samarbeidspartnere, og forutsetter at NHH samarbeider med ledende institusjoner globalt.

Utvekslingsavtalene forvaltes og inngås sentralt av Seksjon for internasjonale relasjoner, og signeres av rektor (for bilaterale avtaler utenfor Europa) eller institusjonell erasmuskoordinator (for avtaler under Erasmus+). Initiativ til nye avtaler kommer fra ulike hold; både internt og eksternt. Nåværende retningslinjer som blir lagt til grunn for vurdering av nye utvekslingsavtaler og ved spørsmål om forlenging av allerede etablerte avtaler er vedtatt av Internasjonalt utvalg som nå er nedlagt, mandatet til utvalget er blitt integrert inn i Utdanningsutvalget. Ansvaret for retningslinjene er overført til Prorektor for utdanning som søker råd fra Utdanningsutvalget i strategisk viktige vurderinger.

I tillegg til sammenfallende faglige interesser, forutsetter vellykket utvekslings- og eventuelt gradssamarbeid også praktisk og logistisk tilrettelegging: Det er viktig at strukturen på studieprogrammene passer overens, at den akademiske kalenderen er kompatibel, at partnerinstitusjonen har et omfattende og relevant kurstilbud på engelsk, at informasjon er tydelig og tilgjengelig, samt at administrasjonen er imøtekommende og samarbeidsvillige.

Geografi spiller også en rolle: NHH må ha avtaler der studentene ønsker å reise. Høyskolen tjener ikke på å inngå samarbeid på steder studentene ikke er interessert i, selv om den faglige profilen stemmer godt overens med høyskolens profil. Enkelte nasjonale føringer for strategiske samarbeidsland sammenfaller med NHHs og studentenes prioriteringer, mens andre ikke gjør det. I strategiske samarbeidsland der etterspørselen etter utvekslingsplasser er mindre, kan andre typer prosjektsamarbeid, med for eksempel studieturer eller praksismobilitet inngå i samarbeidet, og slik øke interessen for landet.

NHH «arbeider målrettet med å styrke internasjonalt samarbeid gjennom å skape og videreutvikle allianser med utvalgte internasjonale utdanningspartnere, samt bedrifter, organisasjoner og forvaltning» (fra strategien 2018-21). Slike allianser og strategiske partnerskap med utdanningsinstitusjoner bygger gjerne på utvekslingsamarbeid. I CEMS-alliansen tilbyr 31 av verdens beste handelshøyskoler et felles masterprogram i internasjonal ledelse (Master in International Management). I dobbelgradsprogrammet samarbeider NHH med åtte utvalgte partnere for å tilby studieprogram som gir merverdi for studenten.

Strategiske samarbeid med bedrifter og organisasjoner kommer vi nærmere inn på under punkt 7 om arbeids- og næringsliv.

Det er et strategisk mål at NHH skal vinne fram i konkurransen om eksterne prosjektmidler i Erasmus+ og nasjonale partnerskapsprogram for å utvikle kvalitet i studieprogrammene. Slike prosjektsamarbeid inngår gjerne i strategiske partnerskap med utvalgte partnerinstitusjoner.

5. Nasjonale tiltak og regelverk

NHH forventer at regelverk og finansieringsordninger legger til rette for økt inn- og utreisende studentmobilitet. Innføring av studieavgift for internasjonale studenter fra land utenfor Europa vil kunne svekke rekrutteringen av gode internasjonale kandidater til høyskolens masterprogram, og ha svært negativ innvirkning på høyskolen.

Den pågående debatten rundt innføring av obligatorisk utveksling eller aktiv avmelding for studenter som ikke kan eller vil reise ut har også nådd NHH. Det framstår som ganske drastisk å pålegge institusjonene slike føringer, men det er et interessant utspill som viser at nasjonale tiltak kan gi en ønsket effekt og stimulere institusjonene til å ta mer aktive grep.

Dagens finansieringsordning for studentmobilitet, der institusjonene belønnes kun for utreisende studenter på opphold utover tre måneder, er utdatert. Studentmobilitet og internasjonalisering handler ikke lenger kun om utvekslingsopphold på over tre måneder. Et åpenlyst eksempel er at minimumslengden på praksisopphold gjennom Erasmus+ er to måneder, uten at institusjonene per i dag får belønning for å sende studenter på så korte praksisopphold.

Korttidsmobilitet er også ofte en viktig aktivitet som det går an å søke støtte til gjennom virkemiddelapparatet (nasjonale partnerskapsprogram administrert av DIKU, KA2-tiltak i Erasmus+),

samarbeid finansiert av EØS-midlene og lignende). Det virker rart at institusjonene oppfordres til å etablere og legge til rette for denne typen mobilitet som en del av slike prosjekt, men hverken blir målt på eller belønnet for den aktiviteten (og kvaliteten) det genererer i studieprogrammene. Undersøkelsen gjort av DIKU basert på studiebarometeret viser også at studenter oppgir høyt faglig utbytte av korttidsmobilitet, i tillegg til økt motivasjon for videre studier.

Sektoren trenger en oppdatert finansieringsmodell som legger til rette for nye og innovative tiltak og aktiviteter. Vi kommer nok aldri til å sende ut 100 % av studentmassen på langvarig utveksling, og det er viktig at også andre, innovative internasjonaliseringstiltak får uttelling i en revidert finansieringsmodell. Sommerkurs, kortere praksisopphold, studieturer, virtuell mobilitet, digitalt samarbeid på kursnivå og lignende bør også belønnes.

I interne høringssvar om oppretting av ordning for pedagogisk merittering ved NHH trekkes internasjonalisering frem som en faktor som bør vurderes positivt for merittering. En ny nasjonal finansieringsmodell må også gjøre det mer attraktivt for faglig ansatte å koble utdanningssamarbeid og -prosjekt til forskningsprosjekt, slik vi var inne på i diskusjonen rundt faktor 2 om institusjonelt samarbeid under punkt 1 om kulturendring.

NHH opplever økt forståelse fra DIKU for at prosjektsøknader også er administrativt forankret. Vi erfarer at de beste prosjektene vokser frem der fagstab og administrativt ansatte jobber tett sammen, med gjensidig respekt og forståelse for hverandres fagfelt og kompetanse. Det overordnede målet med alt prosjektsamarbeid er at prosjektene skal være levedyktige også etter prosjektperioden. For å lykkes med det er det en forutsetning at det finnes administrative ressurser til å håndtere det og at det blir lagt vekt på å bygge varige strukturer allerede i prosjektperioden.

For høyskolen er det viktig å kunne delta i aktiv dialog med virkemiddelapparatet for å påvirke hvordan ulike finansieringsordninger blir innrettet. NHH ønsker å involveres når nye nasjonale partnerskapsprogram vurderes opprettet.

6. Godkjenning

I det følgende tar vi utgangspunkt i at «automatisk godkjenning» handler om prosessen for godkjenning av kurs som studenten tar på utveksling. En av forutsetningene for å lykkes med studentmobilitet er at studentene kan være trygge på at utvekslingssemesteret ikke vil føre til forsinkelser i studieløpet.

For å sikre denne tryggheten bruker NHH mye ressurser på en grundig prosess for forhåndsgodkjenning av kurs, slik at studentene skal vite at kursene de tar på utveksling kan brukes i NHH-graden allerede før de reiser ut. NHH publiserer lister over tidligere godkjente kurs ved hver samarbeidsinstitusjon i læringsplattformen Canvas, slik at studentene kan bruke det som utgangspunkt både i søknadsprosessen når de velger hvor de vil reise, og når de skal velge kurs ved partnerinstitusjonen. Dersom studenten tar de kursene han/hun hadde planlagt å ta, blir innpass av resultatene etter hjemkomst en formalitet. Det er SIR som administrerer hele godkjenningsprosessen. Seksjonen henter inn vurderinger fra fagstab og kursansvarlige der det er nødvendig.

Effektivisering og optimalisering av kursgodkjenningssystemet er et stadig tilbakevendende tema i SIR. Hvordan kan prosessen gjøres enda enklere og mer ressurseffektiv? Det er vanskelig å finne smarte, ressursbesparende måter å integrere utveksling som en naturlig del av studieprogrammet hjemme som gir en reell faglig merverdi og hever kvaliteten til studieprogrammet totalt sett. Dagens kursgodkjenningssystem gir trygghet for studentene, og er en viktig del av forklaringen på at mange NHH-studenter velger å reise på utveksling. Samtidig, basert på tilbakemeldingene i Studiebarometeret 2017, der studenter på utveksling fra NHH rapporterer om lavt faglig læringsutbytte, sørger ikke dette systemet nødvendigvis for at studentene opplever at de får godt faglig utbytte av utvekslingsoppholdet. Dette ble også diskutert under punkt 2 om utfordringer og hindringer for utgående studentmobilitet.

Med et høyt antall utreisende studenter følger det også stor ressursbruk og høye administrative kostnader. Nasjonale og samordna system og verktøy som forenkler og digitaliserer ulike prosesser knyttet til studentmobilitet, inkludert godkjenning, vil kunne bidra til å øke både kvaliteten og effektiviteten på arbeidet.

7. Arbeids- og næringsliv

NHH har de siste fem årene jobbet strategisk med praksismobilitet i utlandet, etter etableringen av et internasjonalt rettet karrieresenter i 2013, og vil satse ytterligere på dette området fremover. Samarbeid med internasjonalt arbeids- og næringsliv knyttet til studie- og praksismobilitet er en av høyskolens strategiske satsninger i 2018-21.

I CEMS-alliansen er bedrifts- og sosiale partnere en integrert del av, og internship har vært krav til grad i mange år allerede. Nå utvides tilbudene også for høyskolens andre studenter. Gjennom eksternfinansierte InternAbroad-prosjekt i Japan og Brasil, innføring av studiepoenggivende internasjonale internship-kurs fra 2019 og etablering av Innovation School i samarbeid med UC Berkeley har NHH etablert seg som nasjonalt ledende på det internasjonale praksisfeltet.

NHH vil jobbe videre med å legge til rette for at studentene får praktisk jobberfaring som en integrert del av graden sin, på både bachelor- og masternivå. I 2019 innfører NHH studiepoenggivende kurs på bachelor- og masternivå som kombinerer praktisk arbeidserfaring og teori. Kvalitetssikring skjer gjennom godkjenning av internship og internship-kontrakt hos SIR. Den akademiske komponenten om interkulturell kommunikasjon skal sørge for refleksjon over læringsutbytte og kobling mellom teori og praksis underveis. Det kan være flere modeller som bør vurderes framover.

Studentene vil inviteres til hjemkomstseminar for å oppfordre til å reflektere over hva de har lært og hvordan de kan bruke det videre. Dette er en kobling til hvordan man kan øke verdien av internasjonal arbeidserfaring for norsk arbeids- og næringsliv. NHH kan kanskje ikke revolusjonere arbeidslivet, men vi kan hjelpe studentene med å sette ord på det de har lært og hva de har med seg når de søker jobb.

Strategiske partnerskap er viktige også i denne sammenhengen. NHH har for eksempel en internship-avtale med OECD i Paris og en internship-ordning med DNB i London. Dette er praksisplasser som det

er vanskelig for studenter å få på egen hånd, og arbeidsgivere som gir NHH en bedre forståelse av hvilke ferdigheter som kreves av studentene. Noen arbeidsgivere, som OECD, forutsetter strategisk partnerskap for å samarbeide med læresteder om rekruttering. NHH ser også at vi ikke har kapasitet til mange strategiske partnerskap av denne typen.

NHH introduserte Erasmus+ praksis etter endt grad i 2016. Dette har vist seg gunstig for høyskolens studenter og for arbeidslivet. NHH har høst 2018 og vår 2019 en internship-pilot med Innovasjon Norge sine kontorer i Europa for studenter som akkurat er ferdig med graden. Det hjalp oss å etablere oss som nasjonalt ledende innen praksismobilitet.

Det er også viktig å kunne tilby internship-muligheter for internasjonale gradsstudenter i Norge, som viktig del av integreringen. Mange av masterstudentene rapporterer at de ønsker å jobbe i Norge etter fullført utdanning (kilde: Diku-rapport 2018). Et internship kan være en vei inn i norsk arbeidsliv. For NHH betyr dette samarbeidet at vi får bedre forståelse av rekrutteringsbehovene til norske bedrifter, og kravene som settes til våre kandidater i arbeidslivet. Det er også viktig at vi ved å tilby høyt kvalifiserte internasjonale interns kan bidra i internasjonaliseringsprosessen til norske bedrifter.

NHH vurderer å arbeide mer strategisk med bedrifter i form av partnerskapsavtaler. En slik utvikling vil kunne styrke (internasjonal) arbeidslivsrelevans i studieprogrammet og bærekraften i relasjonene til samarbeidsbedrifter. NHH ser samtidig at fruktbare samarbeid vil kreve ressurser.

NHH mener at vi best kan synliggjøre verdien av internasjonal utdannings- og arbeidserfaring ved å bevisstgjøre våre studenter om hvilke ferdigheter de tilegner seg i prosessen, og at de verbaliserer disse i møte med potensielle arbeidsgivere. Samtidig får vi en gjensidig forståelse av ferdighetene til våre kandidater når vi arbeider tett med arbeidsgiverne.

Andre temaer eller spørsmål som bør diskuteres i stortingsmeldingen?

Som indikert flere steder i innspillet, har NHH en bred forståelse av internasjonalisering, som inkluderer en rekke ulike aktiviteter som kan bidra til å heve kvaliteten på utdanningen. NHH håper således at stortingsmeldingen vil behandle internasjonalisering av utdanning i et bredt perspektiv, og ikke begrense seg til ut- og innreisende studentmobilitet.

Med vennlig hilsen

Linda Nøstbakken
Prorektor for utdanning

Kine Robertsen
Rådgiver

Dokumentet er godkjent og ekspedert elektronisk uten signatur

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep	0032 OSLO